

HLA SA TEL

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉ
ČÁSTI
PRAHA 15

ČÍSLO
2020
ROČNÍK 26
NEPRODEJNÉ

3

WWW.PRAHA15.CZ

Kriminalita v naší oblasti trvale klesá!

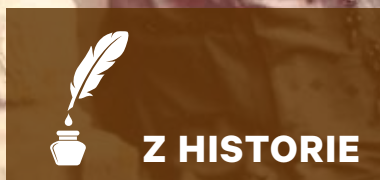
Rozhovor se zástupcem
ředitelky Obvodního
ředitelství policie Praha IV
plk. Mgr. Romanem Wopatem

**Z historie
Horních Měcholup III.**
Slavná doba
hornoměcholupského
záměčku

**POZVÁNKY
NA BESEDY
S OBČANY**
11. 3. a 26. 3.

**JARO V PRAZE 15
JE KRÁSNÉ
TĚŠÍTE SE UŽ?**

Na rodinné fotografii s přáteli z listopadu 1889 zcela vpravo stojí vlastník dvora Tomáš Welz st. (1836–1904), před ním sedí jeho žena Emma (z archivu Antona Sečkára)

Z historie Horních Měcholup III. Slavná doba hornoměřolupského záměčku

V minulých dílech našeho putování hornoměřolupskou historií jsme se věnovali spíše dobrodružným historickým příběhům. Pojďme nyní ubrat na dramatictosti a podívat se na někdejší centrum místního života – na hornoměřolupský dvůr. Dnes bychom ho marně hledali. V 80. letech podlehl demolicí a jeho přesný půdorys dnes symbolicky připomíná nově postavený Kulturní dům Varta.

Dvůr Tomáše Welze

Samotná historie někdejšího záměčku je dodnes poněkud záhadná. Není vyloučeno, že se v základu jednalo o středověkou přemyslovskou tvrz, mohla být ale také o několik století mladší, protože zmíněná tvrz mohla stát i v Dolních Měcholupech, historické prameny jsou v tomto případě nejasné.

Dvůr byl každopádně v novější době souborem tří samostatných domů (č. p. 1, 14 a 17), dokud je v polovině 19. století nekoupil a nespojil v jediný statek Josef Lustig. Nově vzniklý dvorec se dále rozrůstal. Josef Hroch, titulující sám sebe lidovým historikem, píše v kronice Měcholup: „Roku 1862 koupil dvorec od Josefa Lustiga Tomáš Welz, který současně i koupil domek patřící výminkářce Šebkové při č. 4, který rozbouřil a místo ke dvorci připojil. Týž koupil i hostinec č. p. 12 od Veinera i s polnostmi. Pole tato připojil ke dvoru a hostinec bez polí prodal Janu Nykodýmovi, kterýžto rod do dnešního dne

ho drží. Asi roku 1875 koupil týž majitel dvora usedlost č. 9 patřící manželům Novákovým, pole připojil ke dvoru a stavení rozbouřil.“

Vlastník dvora, správně psaný Tomáš Welz (1836–1904), tedy statek notně zvětšil. Welz byl synem majitele sklenářských hutí a hornoměřolupské polnosti držel takřka dvě desetiletí, než roku 1880 zakoupil záměček v Krči (spolu s dalšími tamními nemovitostmi a pozemky). Do Krče se též přestěhoval a osudy jeho i dalších potomků jsou spojeny především s touto oblastí, do její historie se rodina Welzových nesmazatelně zapsala. V Horních Měcholupech ovšem jeho žena Emma porodila všechny děti: Růženu (1863), Jaroslava (1864), Emmu (1865), Tomáše (1870) a benjamínka rodu Arnolda (1876). Na svět je přivedla hostivařská porodní bába Anežka Strnadová. Právě za Welzů do Měcholup roku 1866 přitáhla pruská vojska během prusko-rakouské války a nějaký čas se zde ubytovala, což pro místní jistě nebyly příjemné časy. K výrazným tragédiím našeho nedošlo. Místní kronika popisuje, jaká oživení přinesla léta následující: „Za dva roky po válce, tj. roku 1868, obec velmi oživila, neboť kolem stavěla se dráha Praha – Vídeň. Množství cizího dělnictva naplňovalo obec a zvláště o výplatách bylo tu velmi živo.“ Jistě především v místních hospůdkách, jimž jsme se v našem seriálu už věnovali.

Hornoměřolupský rodák, mecenáš a muž, který za války pašoval jídlo pro sirotky Tomáš Welz ml. (1870–1927), foto: archiv Antona Sečkára

Pašování jídla do sirotčince

Pan statkář se do české historie zapsal především díky svým zásluhám o rozvoj Krče. V této činnosti pokračoval jeho jmenovec, syn Tomáš Jan Maxmilián Welz (1870–1927), který díky tomu patří k nejvýraznějším hornoměřolupským rodákům. „Člověk nadmíru milý, bodrý, rád si zažertoval a špásu rozuměl. I svým marciálním zjevem odpovídal představě českého zemana, jak je maloval

např. Aleš," charakterizoval Tomáše ml. přítel publicista Bořivoj Nesměrák. „Urostlý, statný muž ušlechtilých rysů, s důstojnou bradou, rázný, který se s ničím dlouho ‚nepará‘, ale rozetne všechno na jednu zápleť.“ Tomáš Welz st. byl po odstěhování z Měcholup zvolen starostou spojených obcí Horní i Dolní Krče, zvelebil tam místní školu, rozšířil krčské nádraží, obecně jej sousedé vnímali jako lidumila. Syn se vyučil sladovníkem, projel na zkušenou Evropu a zkušenosti využil při krátkém vedení pivovaru v Dolní Krči. Později se stal členem mnoha vlasteneckých i dobročinných spolků, spolu s otcem se zasloužil o povznesení celé Krče, nejen školy, ale i slavného lesního divadla, ledáren nebo věci denní potřeby – nových vodovodů, lepšího spojení s Prahou, cest, moderních domovních čtvrtí ve stylu zahraničních zahradních měst, čímž vtiskl staré Krči její podobu.

Tomáš Welz ml. byl hospodář, který za první války nezištně pomáhal chudým nebo váleku postiženým lidem, zejména potravinami. „Pro sirotčince dodával zadarmo na povozy mouku a jiné potraviny, sám však o tom nikdy nemluvil," vzpomínal po jeho smrti inženýr Bedřich Sobotka. „Pisatel této posmrtné vzpomínky, ačkoliv byl dobrým přítelem zesnulého, ví o tom jen proto, že v době nejtěžšího útisku a hladu si od něho Welz vyžádal vojenský doprovod pro takový transport potravin do sirotčince v Praze, aby se pod zdáním vojenských dodávek ušlo zabavení a prozrazení.“ (Národní listy, 6. září 1927) Horní Měcholupy jsou bezesporu hrdé, že byl Tomáš Welz ml. místním rodákem.

Elektrické mlékárny

Roku 1880 měcholupský velkostatek od Welzů zakoupil tehdy nový královéhradecký hejtman z rozvětveného šlechtického rodu, baron a dvorní rada Ludvík Malovec z Malovic a Kosoře. Je pravděpodobné, že právě on stavení hornoměřolupského dvora upravil do tehdy velmi populární novogotické podoby. Samotný dvůr baron později v listopadu 1896 prodal nuselskému statkáři Bedřichu Procházce a jeho ženě Olze za 180 000 zlatých.

Do 20. století vstoupily Horní Měcholupy jako obec o sedmadvaceti domech, s 213 obyvateli, všemi katolického vyznání a všemi uvádějícími češtinu jako svou rodnou řeč. Starostou byl František Koucký z Petrovic, vlastníkem velkostatku zůstával Bedřich Procházka (přikoupil dvůr v Petrovicích, stejně jako tamní pivovar a mlýn). Procházka také zastával roli porotce u zemského soudu a o dvůr se fyzicky nestaral – pronajal ho Josefu Urbanovi. Statek byl pochopitelně zemědělský, Urban obchodoval s obilím, hlavně žitem a pšenicí, dále s brambory, cukrovou řepou, pěstoval dobytek a vepře, využíval se také zemědělský „odpad“ – prodával i ječné plevy nebo povřísla (provaz z obilných stonků). V pražské Spálené ulici č. p. 112 tehdy statek držel vlastní obchod nesoucí název „První elektrické mlékárny velkostatku

Měcholupský a krčský patriot Tomáš Welz vyrostl na tomto zámku

Horní Měcholupy". Podle dobové inzerce mlékárna nabízela dětské i kozi mléko, čajové máslo, horské i přepouštěné, a veškeré druhy sýrů. O prodejně se staral pan Bělina, mezisklad měl na Žižkově.

Ples a splašení koně

Josef Urban byl též předsedou dobrovolných hasičů, pravidelně přispíval Matici školské a zapojoval se do politického života jako oddaný stoupenec Švehlových agrárníků. „Od vzniku myšlenky agrární nemělo hnutí naše nadšenějšího a upřímnějšího stoupence nad něho, který obětavě vždy pro naši věc pracoval," psal o něm později stranický list Venkov. Dne 10. ledna 1911 se pan Urban s chotí Marií a dcerou Eliškou zúčastnil plesu agrárníků na pražském Žofíně. Když se potom po osmé večerní vraceli domů, na nábreží do jejich zavřeného kočáru nabouralo auto. Kočí spadl z kozlíku a oje se zlomila, pravděpodobně našťastí, protože poplašení koně ostře vyrazili dál k ulici Karoliny Světlé. Lidé se k nehodě hned sbíhali, aby pomohli zraněným. Na Urbanovu rodinu se vysypalo sklo z oken vozu, ale kromě drobných řezných ran a pohmožděnin nebyli vážněji zraněni. Nejen ovšem vyloučené, že se šok či jiná nenápadná příčina nepodepsaly na dalších událostech. Jen o týden později totiž velkostatkář Josef Urban zcela nečekaně skonal. „Zesnulý, jenž zemřel náhle ve stáří 52 roků, byl mužem povahy ryzí, ušlechtilé, jenž svým vystupováním, jednáním i charakterem všude získával si oddané přátele," psal Venkov po pohřbu 21. ledna 1911. „Pro veřejný život jevil vůbec vždy všestranné porozumění, jak o tom svědčí skvěle jeho činnost na poli samosprávy, spolkovém, odborovém atd.“ Jméno pana Urbana zaštilo ještě i po jeho smrti několik sbírek pro Matici a jiné dobročinné účely. Novým nájemcem dvora se stal předseda Okrašlovacího spolku Jaroslav Hejdušek a po jeho smrti v roce 1937 manželka Marie. Další osudy hornoměřolupského velkostatku-zámečku ale otevře zase někdy příště.

● Lukáš Berný, z knihy Toulky Prahou 15

První elektrická
MLÉKÁRNA
velkostatku
Horní Měcholupy,
Praha, Spálená ul. 112,
doporučujeme zaručené svoje mléko a smetanu v nových patent. lahvičkách bez gumové západky a uzavírky, lékařsky doporučené dětské i kozi mléko, vždy čerstvé čajové máslo, horské i přepouštěné, veškeré druhy sýrů, vše v cenách nejlevnějších. Donáška do domu zdarma.
Telefon 190. 9390

Mléko bez zapáchající uzavěrky
nabízela hornoměřolupská mlékárna
(Národní politika, 1901)

Blahorodému panu, panu
JOSEFU URBANOVÍ,
náměstní velkostatku Hor. Měcholup, t. j. předsedovi sboru dobrovolných hasičů.
Za Vaše laskavé působení při sboru, k Vaším ctěným jmenům vyslovujeme své nejupřímnější blahopřání a voláme hřimavě „Na zdar!“ 11273
Sbor dobrov. hasičů v Hor. Měcholupech.

Přání panu Urbanovi, který místní dvůr spravoval od roku 1896 (Národní politika, 1907)

**Vytarasování sklonů
a vydláždění příkopů
silničních**
při silnici z Hostivaře do Horních Měcholup
žadá podepsaný okresní výbor veřejnou
dražbou **v sobotu dne 30. července
1897 o 10. hod. dopol.**
Vadium činí 100 zl. r. m.
V podmínky a plány lze v úředních
hodinách v kanceláři okresního výboru na-
hlédnouti.

Okresní výbor na Král. Vinohradech,
dne 24. července 1892.

Starosta okresní:
JUDr. Josef Herold.

Zlepšování dopravy mezi Hostivaři a Horními
Měcholupy (Národní politika, 1892)